

RECENSION

Michael Moore i *Sicko*

Sicko

Temat för Michael Moores *Sicko* är det amerikanska sjukvårdssystemet, som bygger på att staten håller sig utanför och att folk måste teckna privata försäkringar. Det blir dyrt nog i sig, en majoritet hamnar utanför (har helt enkelt inte råd) - men därtill kommer att försäkringsbolagen gör allt för att slippa betala när det kommer till kritan. Enorma juridiska resurser sätts in för att värna bolagets intressen och garantera direktörerna en fet lön och aktiegarna en dito vinst. Advokater får bonuspengar om de lyckas beröva någon sjukling en förväntad sjukersättning.

Sedan Michael Moore visat hur det ser ut på hemmaplan går han likt en Voltaires Candide ut för att söka tillståndet i världen. Han gör sig till ett pucko från midwestern som med oskuldens uppspärade ögon landar i England, Frankrike och på Kuba, låtsas tro att allt är som "home on the ranch" och tappar hakan av häpnad inför vad han ser och hör.

Han gör sig till tolk för den amerikanske idioten, som inget vet om omvärlden, och som itutats att staten är lika med diktatur och satan själv. Sätillvida är filmen didaktisk, Michael Moore vet förstås att sjukvården och även tandvården är gratis i England och Frankrike (där har Sverige inget att skryta med). Ondskan finns i USA, godheten i Europa liksom på det av USA så förhålliga Kuba. (Hur Moore med filmteam lyckades ta sig dit förklaras med en textad skylt vara en försvarshemlighet.)

Just Kuba-avsnittet måste vara en vass syl i arslet på George W. Bush - här får de idealister som skadades under arbetet på att röja upp Ground Zero gratis vård och billig medicin. Hemma i USA skulle det ha kostat tiotusentals dollar eftersom de inte var anställda inom räddningsorganisationen.

På ett högre plan aktualiserar *Sicko* pratet om USA som "världens största demokrati." Det är rena struntpratet, och har så alltid varit. I länder där deltagandet i allmänna val ligger under 50 procent brukar valet gå om. Michael Moore visar upp ett USA som är ett hästskojarsamhälle, där det mesta går ut på att lura varann. Inte minst gäller det försäkringsbolagen och deras policy "to make

Originaltitel Sicko
Svensk titel Sicko
Regi Michael Moore
Producent Meghan O'Hara, Michael Moore
Manus Michael Moore
kameraoperatör Tony Hardmon
Medverkande Michael Moore, Reggie Cervantes, John Graham, William Maher, Linda Peeno, George W. Bush, Richard M. Nixon m fl
USA 2007
Längd i tid 2 tim 3 min
Censur barn tillåten
Distributör AB Svensk Filmindustri

maximal profits." Medborgarna blir dragna vid näsan från två håll, från statsmakten som vägrar ta ansvar och från försäkringsbolagen som så gott det går ljuger bort deras rättigheter när det blir dags att betala.

Michael Moore tonar fram som den upprörde USA-medborgaren, till synes klippt ur någon gammal Frank Capra-film. Men den Mr Smith som gick till Washington och fick rätt mot korrumperade politiker finns inte mer, det var en new deal-figur i Roosevelts USA. Michael Moore är ett hatobjekt bland konservativa i USA, det finns särskilda "hata-Moore"-sigheter på nätet. Ironiskt nog räddade Moore själv kvar en av dem, i den fria konkurrensens namn; ägaren var på väg att tvingas släcka ned sin sight eftersom hustrun blivit sjuk och han inte hade råd med de höga sjukvårdskostnaderna. Moore sände honom ett anonymt bidrag och - gissar jag - log i mjugg.

Men vid sidan av de rent moraliska aspekterna på det amerikanska, vinstinriktade sjukvårdssystemet visar *Sicko* i konkreta siffror på att USA är ett sjukare land, även rent fysiskt, än alla andra industriländer och ett u-land som Kuba. USA har en lägre medellivslängd än något land i den industrialiserade världen, och då bidrar det faktum att det skjuts fler människor än i Europa bara marginellt.

Styrkan i Michael Moores film - liksom i hans produktion i övrigt - ligger i att hans kritik kommer inifrån, av en fullblodsamerikan. Han visar på en nation som rider på myten om sin egen förträfflighet, det fria valets himmelrike på jorden. Saken är bara den att detta fria val vilar på ekonomiska tillgångar, annars finns inget val alls. Då dör man bara, och i förtid, oavsett hur mycket man hurrat för den amerikanska flaggan.

Nu finns det säkert någon som indignerat börjar hojta om USA-hat. Det behövs inget hat. Sakligheten räcker långt nog.

Gunder Andersson

FILMRUTAN